

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Андрій КИРИЧЕНКО

«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	Історія та археологія
Факультет	Економічний

Кропивницький - 2024

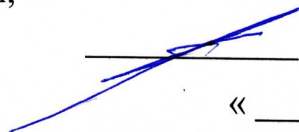
Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова» для здобувачів першого освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 032 «Історія та археологія»

Укладач: Ганна Бондаренко, старший викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи.

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри історії, археології,
інформаційної та архівної справи

Василь ОРЛИК

« ____ » _____ 2024 р.

Декан економічного факультету

Наталія ШАЛІМОВА

« ____ » _____ 2024 р.

Бондаренко Г. С.
ЦНТУ, 2024 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки	Загальної підготовки
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки: 1-й
	Освітня програма: Історія та археологія	Семестр: 1-й
Тижневих годин навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5	Освітній рівень: Перший (бакалаврський)	Лекції
		–
		Практичні, семінарські
		64 год.
		Самостійна робота
		56 год.
Вид контролю		
		Іспит

Мова навчання: **Українська**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- формування комунікативної компетентності студентів;
- набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації майбутніх фахівців, активізує пізнавальні інтереси, реалізує евристичні здібності як визначальні для формування професійної майстерності та конкурентоздатності сучасного фахівця;
- вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою вмілого використання різноманітних мовних засобів, оволодіння культурою монологу, діалогу та полілогу; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

Завдання вивчення дисципліни:

- сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності та особистому житті;
- забезпечити оволодіння нормами сучасної української літературної мови та усвідомлення студентами необхідності дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- сприяти формуванню уміння аналізувати різноманітну інформацію з метою вироблення власної, максимально об'єктивної точки зору на події, явища в їх історичному контексті.
- виховати повагу до української мови, до мовних традицій.
- сформувати навички оперування фаховою термінологією, написання, редагування, наукових текстів.

3. Результати навчання

Основне завдання вивчення дисципліни – формування **компетентностей**, важливих для особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 04. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

Методи вивчення курсу: лекційні і практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти I рівня (підготовка до практичних занять, самостійне виконання проблемно-пошукових завдань, підготовка до модульного контролю та іспиту) за допомогою опрацювання рекомендованої літератури та джерел, методичного забезпечення.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Українська мова у лінгвофілософських та історичних вимірах

Тема 1. Вступ. Мета, завдання та зміст навчального курсу

Тема 2. Поняття національної та літературної мови

Тема 3. Мова і держава. Мовне законодавство та мовна політика в Україні

Тема 4. Походження української мови. Етапи її становлення

Тема 5. Особливості розуміння сутності мови українськими мислителями XI – XVI ст.

Тема 6. Особливості розуміння сутності мови наприкінці XX – на початку XXI ст.

Тема 7. Сутність мови у лінгвофілософських, культурних та освітніх концепціях XIX – на початку XX ст.

Тема 8. Рідна мова у концепціях вітчизняних учених (Іван Огієнко, Михайло Грушевський, Василь Сімович)

Тема 9. Синергетична та антропокосмічна природа мови у лінгвофілософських концепціях XX ст.

Тема 10. Територія етносу і його мова. Національне буття та національна мова

Тема 11. Поняття «рідна мова» та його категоріальні ознаки

Тема 12. Рідна мова і національна ідентичність

Тема 13. Функції мови як об'єктивність існування рідної мови для етносу

Тема 14. Принципи і прийоми етнолінгвістики. Національно-культурний мовний компонент

Тема 15. Національно-культурні цінності і контекст

Тема 16. Етнолінгвістична культура. Етнолінгвістичні засади вивчення тексту

Змістовий модуль 2. Лінгвістична стилістика і мистецтво комунікації

Тема 1. Професійна комунікація

Тема 2. Риторика і мистецтво презентації

Тема 3. Основи культури української мови. Особливості формування мовної культури

Тема 4. Форми колективного обговорення професійних проблем

Тема 5. Поняття стилю та варіанти його визначення у лінгвостилістиці. Структура лінгвостилістики як науки: стилістика ресурсів та функціональна стилістика. Зв'язок стилістики з дисциплінами гуманітарного циклу

Тема 6. Категорія функціонального стилю та критерії класифікації функціональних стилів. Історія становлення функціональних стилів

Тема 7. Експресивні стилі. Індивідуальний функціональний стиль. Стиль викладу. Поняття лінгвістичної норми у лінгвостилістиці

Тема 8. Інформація як стилістичне поняття. Текст як категорія лінгвостилістики. Поняття мовного контексту (лінгвоконтексту). Типи ситуативних контекстів

Тема 9. Науковий стиль української мови, підстиллі наукового стилю та історичні інформаційні ресурси

Тема 10. Академічне письмо. Види наукових текстів

Тема 11. Вимоги до наукового тексту. Особливості наукового тексту та наукового викладу думки

Тема 12. Структура наукових текстів. Основні ознаки структури тексту. Типи текстових структур

Тема 13. Елементи тексту. Рубрикація. Переліки. Назви. Скорочення. Виділення. Числа. Дати. Одиниці вимірювання. Цитата. Епіграф. Присвята

Тема 14. Поняття жанру. Жанри наукового мовлення

Тема 15. Українська термінологія у професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Термінологія обраного фаху

Тема 16. Головні способи та прийоми реферування, конспектування, написання наукової статті

5. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
Л		П	с. р.	
Змістовий модуль 1				
Українська мова у лінгвофілософських та історичних вимірах				
<i>Тема 1.1.</i> Вступ. Мета, завдання та зміст навчального курсу	2	–	2	
<i>Тема 1.2.</i> Поняття національної та літературної мови	4	–	2	2
<i>Тема 1.3.</i> Мова і держава. Мовне законодавство та мовна політика в Україні	4	–	2	2
<i>Тема 1.4.</i> Походження української мови. Етапи її становлення	4	–	2	2
<i>Тема 1.5.</i> Особливості розуміння сутності мови українськими мислителями XI – XVI ст.	4	–	2	2
<i>Тема 1.6.</i> Особливості розуміння сутності мови наприкінці XX – на початку XXI ст.	4	–	2	2
<i>Тема 1.7.</i> Сутність мови у лінгвофілософських, культурних та освітніх концепціях XIX – на початку XX ст.	4	–	2	2
<i>Тема 1.8.</i> Рідна мова у концепціях вітчизняних учених (Іван Огієнко, Михайло Грушевський, Василь Сімович)	4	–	2	2
<i>Тема 1.9.</i> Синергетична та антропокосмічна природа мови у лінгвофілософських концепціях XX ст.	4	–	2	2
<i>Тема 1.10.</i> Територія етносу і його мова. Національне буття та національна мова	4	–	2	2
<i>Тема 1.11.</i> Поняття «рідна мова» та його категоріальні ознаки	2	–	2	
<i>Тема 1.12.</i> Рідна мова і національна ідентичність	4	–	2	2
<i>Тема 1.13.</i> Функції мови як об'єктивність існування рідної мови для етносу	4	–	2	2
<i>Тема 1.14.</i> Принципи і прийоми етнолінгвістики. Національно-культурний мовний компонент	4	–	2	2

<i>Тема 1.15.</i> Національно-культурні цінності і контекст	4	–	2	2
<i>Тема 1.16.</i> Етнолінгвістична культура. Етнолінгвістичні засади вивчення тексту	4	–	2	2
Разом за змістовим модулем 1	60	–	32	28
Змістовий модуль 2				
Лінгвістична стилістика і мистецтво комунікації				
<i>Тема 2.1.</i> Професійна комунікація	2	–	2	
<i>Тема 2.2.</i> Риторика і мистецтво презентації	4	–	2	2
<i>Тема 2.3.</i> Основи культури української мови. Особливості формування мовної культури	2	–	2	
<i>Тема 2.4.</i> Форми колективного обговорення професійних проблем	4	–	2	2
<i>Тема 2.5.</i> Поняття стилю та варіанти його визначення у лінгвостилістиці. Структура лінгвостилістики як науки: стилістика ресурсів та функціональна стилістика. Зв'язок стилістики з дисциплінами гуманітарного циклу	4	–	2	2
<i>Тема 2.6.</i> Категорія функціонального стилю та критерії класифікації функціональних стилів. Історія становлення функціональних стилів	4	–	2	2
<i>Тема 2.7.</i> Експресивні стилі. Індивідуальний функціональний стиль. Стиль викладу. Поняття лінгвістичної норми у лінгвостилістиці	4	–	2	2
<i>Тема 2.8.</i> Інформація як стилістичне поняття. Текст як категорія лінгвостилістики. Поняття мовного контексту (лінгвоконтексту). Типи ситуативних контекстів	4	–	2	2
<i>Тема 2.9.</i> Науковий стиль української мови, підстили наукового стилю та історичні інформаційні ресурси	4	–	2	2
<i>Тема 2.10.</i> Академічне письмо. Види наукових текстів	4	–	2	2
<i>Тема 2.11.</i> Вимоги до наукового тексту. Особливості наукового тексту та наукового викладу думки	4	–	2	2
<i>Тема 2.12.</i> Структура наукових текстів. Основні ознаки структури тексту. Типи текстових структур	4	–	2	2
<i>Тема 2.13.</i> Елементи тексту. Рубрикація. Переліки. Назви. Скорочення. Виділення. Числа. Дати. Одиниці вимірювання. Цитата. Епіграф. Присвята	4	–	2	2
<i>Тема 2.14.</i> Поняття жанру. Жанри наукового мовлення	4	–	2	2

<i>Тема 2.15.</i> Українська термінологія у професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Термінологія обраного фаху	4	–	2	2
<i>Тема 2.16.</i> Головні способи та прийоми реферування, конспектування, написання наукової статті	4	–	2	2
Разом за змістовим модулем 2	60	–	32	28
Усього годин	120	–	64	56

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1 Українська мова у лінгвофілософських та історичних вимірах		
1	<i>Тема 1.1.</i> Вступ. Мета, завдання та зміст навчального курсу	2
2	<i>Тема 1.2.</i> Поняття національної та літературної мови	2
3	<i>Тема 1.3.</i> Мова і держава. Мовне законодавство та мовна політика в Україні	2
4	<i>Тема 1.4.</i> Походження української мови. Етапи її становлення	2
5	<i>Тема 1.5.</i> Особливості розуміння сутності мови українськими мислителями XI – XVI ст.	2
6	<i>Тема 1.6.</i> Особливості розуміння сутності мови наприкінці XX – на початку XXI ст.	2
7	<i>Тема 1.7.</i> Сутність мови у лінгвофілософських, культурних та освітніх концепціях XIX – на початку XX ст.	2
8	<i>Тема 1.8.</i> Рідна мова у концепціях вітчизняних учених (Іван Огієнко, Михайло Грушевський, Василь Сімович)	2
9	<i>Тема 1.9.</i> Синергетична та антропокосмічна природа мови у лінгвофілософських концепціях XX ст.	2
10	<i>Тема 1.10.</i> Територія етносу і його мова. Національне буття та національна мова	2
11	<i>Тема 1.11.</i> Поняття «рідна мова» та його категоріальні ознаки	2
12	<i>Тема 1.12.</i> Рідна мова і національна ідентичність	2
13	<i>Тема 1.13.</i> Функції мови як об'єктивність існування рідної мови для етносу	2
14	<i>Тема 1.14.</i> Принципи і прийоми етнолінгвістики. Національно-культурний мовний компонент	2
15	<i>Тема 1.15.</i> Національно-культурні цінності і контекст	2
16	<i>Тема 1.16.</i> Етнолінгвістична культура. Етнолінгвістичні засади вивчення тексту	2
Змістовий модуль 2		

Лінгвістична стилістика і мистецтво комунікації		
1	<i>Тема 2.1.</i> Професійна комунікація	2
2	<i>Тема 2.2.</i> Риторика і мистецтво презентації	2
3	<i>Тема 2.3.</i> Основи культури української мови. Особливості формування мовної культури	2
4	<i>Тема 2.4.</i> Форми колективного обговорення професійних проблем	2
5	<i>Тема 2.5.</i> Поняття стилю та варіанти його визначення у лінгвостилістиці. Структура лінгвостилістики як науки: стилістика ресурсів та функціональна стилістика. Зв'язок стилістики з дисциплінами гуманітарного циклу	2
6	<i>Тема 2.6.</i> Категорія функціонального стилю та критерії класифікації функціональних стилів. Історія становлення функціональних стилів	2
7	<i>Тема 2.7.</i> Експресивні стилі. Індивідуальний функціональний стиль. Стиль викладу. Поняття лінгвістичної норми у лінгвостилістиці	2
8	<i>Тема 2.8.</i> Інформація як стилістичне поняття. Текст як категорія лінгвостилістики. Поняття мовного контексту (лінгвоконтексту). Типи ситуативних контекстів	2
9	<i>Тема 2.9.</i> Науковий стиль української мови, підстил наукового стилю та історичні інформаційні ресурси	2
10	<i>Тема 2.10.</i> Академічне письмо. Види наукових текстів	2
11	<i>Тема 2.11.</i> Вимоги до наукового тексту. Особливості наукового тексту та наукового викладу думки	2
12	<i>Тема 2.12.</i> Структура наукових текстів. Основні ознаки структури тексту. Типи текстових структур	2
13	<i>Тема 2.13.</i> Елементи тексту. Рубрикація. Переліки. Назви. Скорочення. Виділення. Числа. Дати. Одиниці вимірювання. Цитата. Епіграф. Присвята	2
14	<i>Тема 2.14.</i> Поняття жанру. Жанри наукового мовлення	2
15	<i>Тема 2.15.</i> Українська термінологія у професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Термінологія обраного фаху	2
16	<i>Тема 2.16.</i> Головні способи та прийоми реферування, конспектування, написання наукової статті	2
Всього:		64

7. Самостійна робота

Для опанування матеріалу дисципліни, окрім лекційних, практичних занять, тобто аудиторної роботи, значна увага приділяється самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з довідковими матеріалами.

3. Підготовка до практичних занять.
4. Підготовка до проміжного й підсумкового контролю.
5. Опрацювання окремих розділів програми, які не розглядаються під час аудиторних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Тема 1.2.</i> Поняття національної та літературної мови	2
2	<i>Тема 1.3.</i> Мова і держава. Мовне законодавство та мовна політика в Україні	2
3	<i>Тема 1.4.</i> Походження української мови. Етапи її становлення	2
4	<i>Тема 1.5.</i> Особливості розуміння сутності мови українськими мислителями XI – XVI ст.	2
5	<i>Тема 1.6.</i> Особливості розуміння сутності мови наприкінці XX – на початку XXI ст.	2
6	<i>Тема 1.7.</i> Сутність мови у лінгвофілософських, культурних та освітніх концепціях XIX – на початку XX ст.	2
7	<i>Тема 1.8.</i> Рідна мова у концепціях вітчизняних учених (Іван Огієнко, Михайло Грушевський, Василь Сімович)	2
8	<i>Тема 1.9.</i> Синергетична та антропокосмічна природа мови у лінгвофілософських концепціях XX ст.	2
9	<i>Тема 1.10.</i> Територія етносу і його мова. Національне буття та національна мова	2
10	<i>Тема 1.12.</i> Рідна мова і національна ідентичність	2
11	<i>Тема 1.13.</i> Функції мови як об'єктивність існування рідної мови для етносу	2
12	<i>Тема 1.14.</i> Принципи і прийоми етнолінгвістики. Національно-культурний мовний компонент	2
13	<i>Тема 1.15.</i> Національно-культурні цінності і контекст	2
14	<i>Тема 1.16.</i> Етнолінгвістична культура. Етнолінгвістичні засади вивчення тексту	2
15	<i>Тема 2.2.</i> Риторика і мистецтво презентації	2
16	<i>Тема 2.4.</i> Форми колективного обговорення професійних проблем	2
17	<i>Тема 2.5.</i> Поняття стилю та варіанти його визначення у лінгвостилістиці. Структура лінгвостилістики як науки: стилістика ресурсів та функціональна стилістика. Зв'язок стилістики з дисциплінами гуманітарного циклу	2

18	<i>Тема 2.6.</i> Категорія функціонального стилю та критерії класифікації функціональних стилів. Історія становлення функціональних стилів	2
19	<i>Тема 2.7.</i> Експресивні стилі. Індивідуальний функціональний стиль. Стиль викладу. Поняття лінгвістичної норми у лінгвостилістиці	2
20	<i>Тема 2.8.</i> Інформація як стилістичне поняття. Текст як категорія лінгвостилістики. Поняття мовного контексту (лінгвоконтексту). Типи ситуативних контекстів	2
21	<i>Тема 2.9.</i> Науковий стиль української мови, підстили наукового стилю та історичні інформаційні ресурси	2
22	<i>Тема 2.10.</i> Академічне письмо. Види наукових текстів	2
23	<i>Тема 2.11.</i> Вимоги до наукового тексту. Особливості наукового тексту та наукового викладу думки	2
24	<i>Тема 2.12.</i> Структура наукових текстів. Основні ознаки структури тексту. Типи текстових структур	2
25	<i>Тема 2.13.</i> Елементи тексту. Рубрикація. Переліки. Назви. Скорочення. Виділення. Числа. Дати. Одиниці вимірювання. Цитата. Епіграф. Присвята	2
26	<i>Тема 2.14.</i> Поняття жанру. Жанри наукового мовлення	2
27	<i>Тема 2.15.</i> Українська термінологія у професійному спілкуванні. Історія і сучасні проблеми української термінології. Термінологія обраного фаху	2
28	<i>Тема 2.16.</i> Головні способи та прийоми реферування, конспектування, написання наукової статті	2
	Всього	56

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти – форма організації освітнього процесу, яка передбачає створення умов для реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Індивідуальні завдання виконуються здобувачем вищої освіти самостійно і не входять у його тижневе аудиторне навантаження. Викладач контролює виконання індивідуального завдання на консультаціях, графік яких складається на кафедрі і затверджується завідувачем кафедри.

До індивідуальних завдань віднесено такі види навчальної діяльності: написання рефератів, виконання проблемно-пошукових завдань, підготовка до виступів на конференціях, участь в олімпіадах тощо.

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни «Українська мова» передбачають підготовку індивідуального тематичного завдання: самостійне

поглиблене опрацювання однієї із запропонованих тем та її презентацію на практичному занятті:

1. Державна мова і національна ідентичність.
2. Українські писемні пам'ятки, їх цінність для пізнання історії української мови.
3. Термінологічне означення української мови в різні історичні періоди.
4. Питання мовного відступництва у дослідженні Івана Франка «Двоязичність і дволичність» (1905 р.)
5. Інтерпретація творчого досвіду осягнення історіософії буття України у поемі-посланні Тараса Шевченка «І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє»)
6. Інтерпретація творчого досвіду Ліни Костенко осягнення історіософії буття України: історичний роман у віршах «Берестечко».
7. Історичні ремінісценції у художньому тексті: «Ірій. Поема у витворах скіфського золотарства» Бориса Мозолевського.
8. Історіософська інтерпретація ролі національного мистецтва у наукових розвідках Євгена Маланюка «Замітки про національне мистецтво», «Думки про мистецтво».
9. Питання Самійла Величка «Із яких причин і через кого спустошена земля наша?» та пошуки відповіді на нього у книзі Дмитра Донцова «Дух нашої давнини».
10. Особливості терміносистеми історичної науки.
11. Функціонально-стильові особливості наукового та науково-популярного викладу тексту.
12. Особливості лексичної системи наукового стилю.
13. Особливості системи лексичних засобів мемуаристики, їх функціональний аспект як джерела історичних досліджень.
14. Функціонально-стильові особливості історичного документа.

9. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1.1. Словесні методи навчання: бесіда, пояснення, розповідь, ознайомча лекція, лекція з елементами дискусії.

1.2. Робота з підручником, навчальним посібником тощо.

1.3. Наочні методи навчання: метод ілюстрування, метод демонстрування, спостереження.

1.4. Практичні методи навчання: практичні заняття у вигляді презентацій ідей, рольові ігри, робота в Інтернет-мережі; складання графічних схем, схем-опор, тез, порівняльних таблиць.

1.5. Інтерактивні методи навчання: дискусії, мозковий штурм, кейс-метод.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

2.1. Методи формування пізнавальних інтересів.

2.2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

2.3. Інноваційні методи навчання:

- Інтерактивні методи навчання: дискусії, мозковий штурм, кейс-метод.

Методи контролю

На відповідних етапах навчання використовуються різні, залежно від етапу освітньої діяльності, **види контролю**: поточний, тематичний, підсумковий.

Попередній контроль спрямований на виявлення знань, умінь і навичок здобувачів з предмету чи розділу, який буде вивчатися.

Поточний контроль здійснюється в повсякденній роботі з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях здобувачів.

Тематичний контроль здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу, і має на меті систематизацію знань здобувачів вищої освіти.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру, навчального року тощо.

За формами контроль поділяється на **індивідуальний, груповий і фронтальний**.

У навчальному процесі в різних поєднаннях використовуються методи **усного, письмового, практичного, самоконтролю** студентів.

Усне опитування здійснюється в індивідуальній та фронтальній формах.

Мета **усного індивідуального контролю** – виявлення викладачем знань, умінь і навичок окремих здобувачів. **Усний фронтальний контроль** (опитування) вимагає серії логічно пов'язаних між собою питань за невеликим обсягом матеріалу.

Письмовий контроль має характер індивідуального, коли окремим здобувачам пропонуються для виконання контрольні роботи.

Методи самоконтролю. Суттєва особливість сучасного етапу вдосконалення контролю – розвиток навичок самоконтролю за ступенем засвоєння навчального матеріалу, уміння самотійно знаходити допущені помилки, неточності, а також спосіб усунення виявлених недоліків.

Комбінований контроль – поєднання різних методів контролю (спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, поєднання усного і письмового опитування).

10. Критерії та засоби оцінювання

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: іспит (I семестр).

Рубіжний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється під час проведення всіх видів аудиторних занять з усіх дисциплін в середині семестру та за тиждень до закінчення семестру.

Максимально загальна кількість балів, виділених для оцінки результатів під час одного рубіжного контролю робочою програмою навчальної дисципліни, при семестровому підсумковому контролі у формі іспиту – складає 30 балів.

Оцінку підсумкового **семестрового контролю у формі іспиту** становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового іспиту. Загальна кількість балів, виділених на проведення семестрового іспиту робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, одержана здобувачем вищої освіти на іспиті, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою («Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно»). Контроль проводиться за результатами виконаних індивідуальних, тестових, та контрольних завдань, а також за результатами відвідуваності занять.

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90 – 100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82 – 89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання

достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74– 81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботі виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64 – 73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60 – 63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35 – 59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини у знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (іспит, диференційований залік, курсова робота, проєкт, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90 – 100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82 – 89
C	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74 – 81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64 – 73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60 – 63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2 (незадовільно)	Не зараховано	35 – 59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1 – 34

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни «Українська мова»

Форма підсумкового контролю: іспит (I семестр)

Контроль знань та вмінь з курсу «Українська мова» здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою. Він складається з рейтингу навчальної роботи (засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи, виконання практичних та індивідуальних завдань), для оцінювання якої призначається 60 балів, та рейтингу з атестації (іспит) – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни «Українська мова»

Поточне тестування та самостійна робота																	Іспит	Усього балів
I модуль																		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	ЗКІ		
1	1	1	2	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2	6		
I модуль																	40	100

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	ЗК2		
1	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	6		

Примітка: T 1, T 2,... T 8 – тема програми; ЗК 1, ЗК 2 – підсумковий змістовий контроль.

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ
<https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf> (С. 27–35).

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс з дисципліни, рекомендована обов'язкова та додаткова література, методичні вказівки до виконання практичних робіт. Наповнення відповідного розділу в системі Moodle.

12. Рекомендовані джерела та література.

Основна література

1. Антоненко Давидович. Б. Як ми говоримо. Х.: Фоліо, 2024. 286 с.
2. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови : Лінгвофілософські нариси. К.: ВЦ «Академія», 2009. 192 с.
3. Васенко Л., Дубічинський В., Кримець О. Фахова українська мова. К.: ЦНЛ, 2023. 272 с.
4. Гарбар І., Гарбар А. Культура мовлення. Навчальний посібник. Миколаїв, 2023. 228 с.
5. Голоюх Л. Історія української літературної мови. Навчальний посібник. Луцьк: Надстир'я, 2021. 140 с.
6. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана. Х.: Основа, 2021. 128 с.
7. Зубков М. Норми й культура української мови. Х.: Школа, 2022. 544 с.
8. Кавун С. В. Інформаційна безпека. Навч. посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2020. 352 с.
9. Луцак С., Литвиненко О. та ін. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. К.: ВСВ Медицина, 2024. 351 с.
10. [Матвійчук Т.](#), [Житар І.](#) Українська мова: теорія, вправи, тести. Навчальний посібник. – К.: Ліра-К, 2019. 452 с.
11. Микитюк О. Сучасна українська мова. Л.: Львівська політехніка, 2023. 440 с.
12. Мозговий В. Українська мова у професійному спілкуванні. К.: ЦНЛ, 2022. 592 с.

13. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Київ: ЦУЛ, 2022. 424 с.
14. Пасинок В. Основи культури мовлення. Навчальний посібник. К.: ЦНЛ, 2021. 248 с.
15. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій / Авториз. пер. з англ. М. Климчука. К.: Laurus, 2015. 400 с.
16. Сербенська О. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Львів: Априорі, 2023. 304 с.
17. Шевчук С. Українська мова для державних службовців. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2023. 528 с.
18. Шевчук С., Лобода Т. Практикум з української мови: Модульний курс: навчальний посібник. К.: Алерта, 2020. 284 с.
19. Кацавець Р. Українська мова: усна і писемна (ділове спілкування) (за новим українським правописом). – К.: Алерта, 2020. 264 с.
20. Фізер І. Психолінгвістична теорія літератури Олександра Потебні : метакритичне дослідження. К.: КМ Academia, 1993. 111 с.

Додаткова література:

1. Антонюк Н. Українська мова: довідник мовних труднощів (з урахуванням нових змін у правописі та культурі мовлення). – К.: Грамота, 2021. 80 с.
2. Берегова Г., Предместніков О. Культура мовлення у системі професійної підготовки молоді. Монографія. – О.: Олді+, 2021. 272 с.
3. Гардах С. Мови нам на користь. К.: [Yakaboo Publishing](https://yakaboo.com.ua/), 2021. 336 с.
4. Демська О. Подорож із Бад-Емса до Страсбурга. Серія «Актуальна тема». – Х.: Віват, 2024. 304 с.
5. Дмитренко О., Кохан С. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. пр. Вип. 40. Т. 2. Вінниця: ДонНУ ім. Василя Стуса, 2020. С. 49–56.
6. Дрейчук О., Ільченко О. Мова та комунікація в аспекті глобалізації культур. *Молодий вчений*. 2023. № 1.1 (113.1). С. 10–13.
7. Дьолог О. Особливості англо-української мовної взаємодії різних типів. *Нова філологія*. 2020. Вип. 1 (80). С. 162–167.
8. Іванишин П. В. Національний спосіб розуміння в поезії Т. Шевченка, Е. Маланюка, Л. Костенко : монографія. К.: Академвидав, 2008. 392 с.
9. Кононенко В. І. Рідне слово. Підручник для шкіл із поглибленим вивченням української мови, ліцеїв, гімназій, колегіумів. К.: «Богдана», 2001. 303 с.
10. Кубрак О. Етика ділового та повсякденного спілкування. Навчальний посібник. – К.: КНУСНор, 2023. 222 с.
11. Малюга Н. М. Нові стандарти українського письма. К.: Каравела, 2022. 151 с.
12. Марченко А. Англіцизми в українській мові. Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. О. Г. Шостак. К.: Талком, 2021. С. 177–180.

13. Основи академічної культури : навч. посіб. / МОН України, Чернівецький нац. університет імені Юрія Федьковича ; уклад. В. І. Докаш. 2-ге вид., доопрац. і переробл. Львів : Новий Світ-2000, 2023. 289 с.
14. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Львів: Світ, 1994.
15. Плотницька І. М. Основи наукового мовлення. К. : Центр учбової літератури, 2022. 252 с.
16. Руденко М. Сучасний молодіжний соціолект: тенденції розвитку та характерні риси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2022. № 58. С. 133–139.
17. Сергієнко В. О. Підходи до забезпечення інформаційної безпеки в умовах воєнного стану. Харків: Видавництво ХНУРЕ, 2023. 260 с.
18. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. К.: Знання, 2006.
19. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. Х.: КСД, 2022. 240 с.

Інформаційні ресурси

<http://irbis-nbuv.gov.ua/> – Електронна бібліотека «УКРАЇНІКА»

<https://diasporiana.org.ua> – Електронна бібліотека.

<http://chtyvo.org.ua/> – Читиво. Електронна бібліотека

<http://exlibris.org.ua/> – Українська електронна бібліотека

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – Бібліотека ім. М. Максимовича КНУ ім. Тараса

Шевченка

<http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України

<http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників

<https://zakon.rada.gov.ua/> – Інформаційно-пошукова система «Законодавство України» особливості.

<http://ube.nplu.org/article/> – Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського.